

Ján Bojničan

KAPITÁNI

PLTÍ

*Ilustrovala
Katarína Vronková*

KAPITÁNI PLTÍ

Ján Bojničan

Predslov

Osem storočí predstavovalo pltníctvo na Slovensku obživu pre obyvateľov horských krajín. Kolískou slovenského pltníctva bol celoročne splavovaný Váh, pre svoju dĺžku a vynikajúcu šírku koryta. Riečny prúd bol zdrojom jednosmernej energie a hybnou silou pri pltení. Ovládanie pltí, najmä veľkých zväzkov s nákladom, si vyžadovalo zručných chlapov. Dobrodružný príbeh nás zavedie do 19. storočia, na jar roku 1848, keď sa revolučnej vlny Európy nevyhla ani Habsburská monarchia. V tejto napätej dobe sa liptovskí pltníci na dvoch veľkých zväzkoch musia popasovať s mnohými prekážkami na rieke. Okrem riečnych prekážok sa zvýšil aj počet prepádov obchodníkov a pltníkov na vode. Podarí sa pltníkom po rieke Váh spltiť tovar z plťoviska z Vrbice pri Liptovskom Svätom Mikuláši, až po rieku Dunaj do Ostrihomu? Pomoc, vzájomná nedôvera a zápletky romanticko dobrodružného príbehu sa vysvetlí až na konci knihy. Dej príbehu je prepletený so skutočnými postavami, ale je aj pamiatkou na pltníkov a ich tragické životné príbehy tejto doby.

1. DEŇ

PRÍPRAVA NA JARNÚ PLTNICU ROZLÚČKA S RODINAMI

PRVÉ DOBRODRUŽSTVO NARODENIE PLTNÍKA

ŠUŇAVA V NEBEZPEČENSTVE PRVÝ VEČER NA VODE

Po dlhej chladnej zime konečne prichádza jar. Má svoje veľké nepopierateľné čaro. Je nádherná, veselá, je symbolom života. Bohatá zimná nádielka snehu sa roztápa a začína sa prebúdať okolitá príroda. Posledné ostrovčeky snehu odkrývajú trávu a šikovný pozorovateľ by zbadal malé drobné pavúčky, ktoré sa po nej opatrne prechádzajú. Všade, kde len oko dovidí, príroda rozvoniava novým životom. Slnko svojimi teplými lúčmi akoby hladkalo krajinu, ktorá sa prebúdzala spod snehovej periny a spamätáva sa zo studeného, dlhého, ostrého zimného mrazu. Spev vtákov, o ktorý bola príroda v zime ukrátená, sa ozýva v každom kúte, kde teplé slnečné lúče prenikli. Všetko dookola sa prebúda a teší sa na nový život. Tvrdý ľad sa mení na vodu aj v rieke Váh. Jej vody silno burácajú a svojou dravosťou unášajú po prúde zabudnuté krištáľovo biele kusy ľadu. Príval snežnej vody bez milosti rozbíja hrubú ľadovú prikrývku. Tento prírodný vodný živel akoby sa snažil uvoľniť vodnú cestu, tak potrebnú pre prežitie ľudí, ktorí obývajú jeho brehy.

Lesknúca sa obloha spod jemných obláčkov trochu vadila mužovi, ktorý zamyslený kráčal popri brehu rieky Váh. Ostré slnečné lúče mu svietili do očí. Pravú ruku použil ako clonu, aby videl do diaľky a aby ho jarné lúče neoslepovali. Muž je stredne vysokej postavy, šľachovité telo, ktoré prezrádzalo mocného a silného chlapa. Čo ale rýchlo upúta pozornosť tohto muža, je vysoké čelo a výrazné modré oči. Oči, ktoré symbolizovali úprimnosť a čestnosť a čelo jeho múdrosť a skúsenosť. Chlapovi by skúsený pozorovateľ hádal okolo päťdesiat rokov. Muž zamieril ku skupine chlapov, ktorý na brehu rieky Váh, v obci Vrbica pri Liptovskom Mikuláši, na kamenistom brehu zbíjali plte. Na Pltnici, ako sa nazýva prístav, bol svižný pracovný ruch. Správanie pltníkov kopírovalo typické jarné počasie. Bolo tam živo aj napriek neľahkému životu pltníkov a na pltnici bolo aj veselo. Kolektív asi tridsiatich chlapov triedili splavené a zvezené drevo. Bola to odborná a veľmi nebezpečná práca. Neraz si vyžiadala aj obeť na životoch. Masa namrznutého dreva pochovala už nejedného váľača.

„Pánboh pomáhaj, chlapi!“ pozdravil Peter Komanický, lebo tak sa muž menoval.

„Pánboh, zaplať!“ odzdravili chlapi na pozdrav.

„Pozri, prišiel faktor,“ zašepkal jeden z váľačov.

„Vyberá pltníkov, bude to prvá plavba toho roku z Mikuláša do Komárna,“ pošepol najbližší sused a mohutným záberom sekery zaťal do dreva a posunul ho dopredu. Komanický zbadal, aký šum vyvolala jeho príchod, ale tváril sa že si nič nevšimol. Oproti mu išiel jeden z váľačov a už z diaľky mu kýval na pozdrav. Nebožiec, ktorý muž používal pri stavbe pltní, držal pevne v ruke a pomaly pokrivkávajúc na pravú nohu opatrne sa vyhol zamrznutému, ľahko sa šmýkajúcemu splavenému drevu. Muži si podali ruky a pomalým krokom odchádzali z prístavu. Potrebovali sa porozprávať sami. Bol to dôverný rozhovor a nepotrebovali svedkov.

„Čo mi ideš povedať, Peter? Nenastali žiadne zmeny?“

„Nie, nič závažne. Všetko je tak, ako sme sa dohodli. Obchodná spoločnosť nemení podmienky“. Komanický opatrne preskočil kaluž špinavej vody roztápajúceho sa ľadu.

„Jediné čoho sa obávajú je, aby sa ich tovar dostal bezpečí do cieľa.“ Faktor sa kamarátovi zahľadel do očí. Ľudo Brezina sa pousmial a priamy pohľad kamarátovi vrátil. Bol rovnakej výšky aj veku, ale Brezina bol mohutnejšej postavy.

„Rozumiem, narážaš na výber pltníkov. Nepáči sa ti, že som si vybral svoju dcéru? Alebo starého Šuňavu?“

Bolo pravidlom, že faktor alebo predník, pokiaľ bolo viac pltní, si sám vyberá ľudí na svoju plť a práve pre zárobok, sa bežne plavili deti predníkov, aby peniaze ostali v rodine.

„Pozri sa Ľudo.“ Komanický pokojne rozprával, nechcel nahnevať Brezinu.

„Nik nepochybuje, že Zuzana je šikovná dievča, má aj skúsenosti z plavby po Váhu, ale je to jarná plavba a voda je po zime rýchla. Predsa má len 17 rokov. A nezabudni na náklad, ..., veď vieš? Pre monarchiu sme pašeráci. Ak by niečo nevyšlo, bol by problém, nechceš do toho predsa zapliesť svoju dcéru?“

Brezina bol ale tvrdá nátura a odvetil protiotázkou. „Tvoj chlapec má len o rok viac, on vie aj o tom .....inom náklade? Alebo ho neberieš?“ zamľaskal jazykom a pokračoval.

„Pozri Peter, ty si faktor a ja to rešpektujem. Dlhú som zvažoval, či zoberiem aj starého Šuňavu. Chlapi sa boja ísť na takú dlhú plavbu. Tie neúrody z predchádzajúcich rokov, napätá situácia v Európe aj v monarchii, začína byť neúnosná. Prepádov na vode pribúda. My sme to proste sľúbili. Nemal som veľmi na výber. Ten náklad musíme doniesť. Oba náklady musíme doniesť.“ Komanický sa zamyslel. Áno bol faktor. Vybrali si ho majitelia a obchodníci ako skúseného a zodpovedného pltníka. Zodpovedal tak za vybratých pltníkov, ako aj za odovzdaný tovar.

Ale situácia už skoro dva roky bola veľmi hospodársky napätá, čo sa prejavovalo aj na prepadoch a vraždách pltníkov, ktorí mali pomerne malú možnosť brániť sa. Zárobok ktorý im sľúbili vyplatiť, nebol zanedbateľný. Ale ani nebezpečenstvo. Neúroda a práca na poli, skutočne všetky tieto okolnosti akoby sa nazbierali práve na jar v roku 1848. Nik nevie, ako to skončí. Práve on, aj Brezina boli malými iskrami tohto možného konfliktu.

„Ja nemám proti starému Šuňavcovi žiadne výhrady. Je to skúsený pltník a napriek veku je plný sily. Rešpektujem aj tvoje rozhodnutie zobrať si dcéru. Môj syn bude veľmi spokojný.“ Komanický sa pousmial. Vedel, že Zuzana a jeho Vladko k sebe cítia viac ako len kamarátstvo.

„No hurá,“ pousmial sa aj Brezina. „Ale ešte si mi ty nepovedal tretieho do partie ku tebe na zväzok. Zadník bude tvoj syn a ten tretí do pohonu?“

„Neviem. Vážne ešte neviem. Premýšľal som nad Ševčíkom, ale nechce. Dôvod vlastne mi ani nepovedal. Gondu už nechcem. Je nezodpovedný, aj keď ako pltník je výborný. Ale alkoholu nevie odolať.“

„Márnosť šedivá, kde sme to dospeli, hľadať pltníkov.“ zahromžil Brezina.

„Nie je to až také zlé.“ Len sa plavia kratšie úseky. Ísť ale teraz do Komárna, je dosť nebezpečné. Rýchla voda, lúpežné prepady. Podarí sa nám to vôbec?“ Komanický chytil kamaráta za plece:

„Predsa je v pláne malá zmena.“

„Tak predsa. Vedel som, že nemôže ísť všetko hladko. V čom je problém?“ zneistel Brezina.

„Problémom by som to nenazval. Len malá zmena plánu.“ Komanickému sa na tvári ukázal jemný úsmev.

„Cieľom nebude Komárno. Teda, aby si rozumel. Náklad bude vyložený v Komárne, ale letieť plťami budeme ďalej. Budeme prevážať vojenský materiál z Komárňanskej pevnosti. A zostatok nákladu, ktorý nevyložíme v Komárne.“

„Ďalej? Kriste pane! To znamená....“ Brezina sa uprostred reči zasekol. Rozbúchalo sa mu srdce. Pocítil sucho v hrdle. V hlave sa mu začali premietiť všetky úskalía a nebezpečenstvá, ktoré ich čakali. Pochopil, prečo faktor nechcel brať jeho dcéru. Váh v Komárne končí.

„Tak, presne tak. Pôjdeme po Dunaji.“ Faktor sa snažil kamarátovi ospravedlniť:

„Dozvedel so sa to včera. Bol som v Kráľovej Lehote, keď ma hlavný predstaviteľ Prvej Liptovskej drevného kupectva spoločnosti, pán Lehotský, o tom informoval.“

Pltníci mnohokrát splavovali plťami drevo a rôzny tovar až do Čierneho mora. Na to ale Brezina pri prvej jarnej pltnici nebol pripravený. Komanický vedel, na čo myslí kamarát a snažil sa ho trochu upokojiť.

„Ideme len do Ostrihomu. Odovzdáme náklad, prejdeme pontónovým mostom na druhú stranu Dunaja do Parkanu.¹ Odtiaľ už pôjdeme domov.“ Pomaly kráčali po vlhkej tráve a premočenom chodníku. Mlčky sa zamýšľali nad budúcnosťou a nad zodpovednosťou, ktorú mali voči rodine, ale aj k splavovanému nákladu a zamestnávateľovi . Prvá liptovská drevná kupecká spoločnosť. Zodpovednosť ešte navyšovala plavba po Dunaji. Bola jar, voda bola rýchla, hlboká, nepredvídateľná. Po Európe sa začali prejavovať znaky revolúcie. Lúpežné prepady sa takmer strojnásobili, čo bol aj následok posledných neúrodných rokov. A nakoniec ten prekliaty náklad, o ktorom vedia len oni dvaja. Ani Prvá liptovská spoločnosť, ani pltníci, ktorí sa budú s nimi na plti plaviť. Bolo to veľmi nebezpečné, riziko sa rozhodli zobrať na seba. Hlavný faktor Peter Komanický a predník Ľudovít Brezina. Pokiaľ by ten náklad prišiel do nepovolených rúk, alebo by náklad zaistili žandári alebo uhorskí úradníci, mali by veľký problém. Uverili by im, že ostatní členovia posádky nemajú s pašovaným tovarom nič spoločné? Alebo by potrestali všetkých?“ Ticho prvý prerušil Ľudovít Brezina.

„Ešte máš pre mňa nejaké prekvapenie?“

„Nie, ale ak bude dačo nové, budem ťa informovať. Bolo by dobré, keby sme sa najneskôr zajtra večer stretli aj s celou posádkou, ktorá sa bude s nami plaviť.“

„Áno, je najvyšší čas, dohodnúť si pravidlá, výplatu a vôbec podmienky plavby. Nemôžeme ani nikomu zazlievať, ak od plavby ustúpi. Ale myslím, že moja Zuzanka je po mne tvrdohlavá a nerozmyslí si to. Starý Šuňava - škoda reči. Ten pre vodu žije a pre vodu sa narodil.“ nahlas uvažoval Brezina.

„Na môjho syna vsadím celý zisk plavby, že neustúpi,“ hrdo povedal Komanický, a sklamane dodal.

„Ale kde zohnať posledného člena našich plťí. Máme na to veľmi krátky čas a musí to byť zodpovedný a skúsený pltník. Musí mať našu plnú dôveru. Počas plavby sa môže stať veľa vecí a môže prísť na to, čo vezieme, keď to pri Budíne budeme odovzdávať.“

„Netráp sa Peter, problém sa možno do večera vyrieši sám. Niekedy je dobré nechať sa spoľahnúť na náhodu a šťastie. Tá ho dokáže vyriešiť lepšie, ako keď sa my budeme trápiť a

---

¹ Parkan - Štúrovo

veľa snažiť.“ Po tejto prorockej predpovedi Brezinu sa zase odmlčali a kráčali čoraz rýchlejšími krokmi, akoby dobiehali myšlienky, ktoré ich začínali pred prvým letom plti, čoraz viac prenasledovať. V reči pltníkov plte neplávali po vode, ale leteli.

Jozef Klemens zamyslene sledoval asi 18 detí, ktoré naplno využívali prestávku pred poslednou hodinou. Veselo behali vedľa školskej budovy a ich smiech bolo počuť široko-dáľeko . Boli to dobré deti, ale chudoba, ktorá ich všetkých spájala, sa nedala oklamať. Takmer všetky boli bosé. Nebudú predsa odierať topánky počas hier cez prestávku. To si rodiny nemohli dovoliť. Vedel, že len čo prídu domov, namiesto učenia pôjdu pracovať a pomáhať rodine. Zarobiť nejakú almužnu, alebo pracovať na pole. Ako si s posmeškom vrazil, keď vedel, že ho nik nepočuje, pôjdu pracovať, aby si zväčšili chudobu. Bolo to pravidlo, ktoré trvalo roky, desaťročia, ba celé storočia. Sám s veľkou námahou vyštudoval a teraz sa snaží posunúť svoje vedomosti, lásku a nádej do budúcnosti pre tieto deti. Je to ale veľmi ťažké. Aj teraz za vlastné peniaze kúpil zemepisný glóbus, prehovoril rodičov malého Samka Tuturu, aby chlapca poslali do školy a nechali ho učiť sa písať a čítať. Nech z neho nevyrastie analfabet, ako jeho rodičia. Ale sám ledva prežíval z učiteľského platu. O chvíľu deťom musí oznámiť, že od zajtra budú mať druhého učiteľa. Má pozastavenú činnosť od úradov. Tisíckrát už prečítal papier, v ktorom mu štátne úrady zakázali činnosť. Dôvody sa dali zhrnúť do jedného slova. Pre úrady bol pansláv.² Prestávka skončila, ale deti si hranie trocha predĺžili. Stačilo, aby potvoril vchodové dvere a trieda sa okamžite zaplnila. Poslušnosť je predsa naša vlastnosť, ktorá nás už roky charakterizuje. Učiteľovi Klemensovi práve táto vlastnosť nie je veľmi vlastná. Samozrejme, nie poslušnosť k rodine alebo k práci. To nie. Jemu chýba poslušnosť k maďarským úradom. Odmieta učiť slovenské deti v maďarskom jazyku. Odmieta, aby sa modlili v maďarskom jazyku. Je členom významného spolku Tatrín.³ Cieľom spolku je podporovať a zveľaďovať kultúrny život a vzdelanosť slovenského národa. Preto pre štátne uhorské úrady je burič. Buričom môže byť aj pre nevzdelaných ľudí, ktorí potláčajú identitu národa berú ako niečo prirodzené a stotožnili sa s tým. Preto dôvod ukončenia svojej práce učiteľa nepovie nikomu. Bol pevne rozhodnutý večer navštíviť faktora Komanického. Vedel, že ešte stál hľadá tretieho pltníka. A Klemens na vode a pltiach vyrástol.

---

² pansláv – v rakúsku uhorsku uvedomelý slovak

³ Tatrín - (1844 – 1848) jeden najznámejších slovenských spolkov. Podporoval vzdelanosť a kultúrny život na Slovensku.

Faktor Komanický s priateľom Brezinom nemohli spať poslednú noc pred spltením rieky Váh. Od skorého rána sa už prechádzali na plťovisku a prechádzal sa medzi plťami. Ako správni kapitáni plťí, kontrolovali posledný raz pred letom svoje plte. Bolo tam asi 15 plťí a dva asi 40 metrové zväzky, na ktorých sa budú plaviť. Zväzok vznikol prepojením dvoch plťí a zväzoval sa zadkami, čiže hrubými koncami. Na každom zväzku budú traja pltníci. Vpredu plte kormidlujú skúsení pltníci, ktorí sa volajú predníci. Zadník je kormidelník na zadnej časti plte. Býva to najčastejšie najmenej skúsený pltník. Plte sa zbíjali na brehu rieky, alebo v plytkých vodách Váhu. Vyžité, najmenej rok staré plťové brvná, ukladali sa k sebe podľa presného systému. Na kraj sa ukladali tenké rovné kusy a na stred plte sa dávali hrubé kusy. Oba konce plťového dreva sa zrovnávali ručnými píľami. Počet kusov brvien na jednu plť bol 10 až 16 kusov. Šírka plte nesmela prekročiť 4 až 5 metrov. Veslo zhotovili zo žrde hrubej 10 – 15 cm a dlhej približne 6 až 8 metrov. Rovnováha vesla bola rozdelená. Dve tretiny vesla vyčnievali nad plťou a jedna tretina vesla ostávala vo vode. Na rukoväti bol zhora kolmo vbitý krátky kolíček (pestúnok), na lepšie ovládanie vesla. Veslo sa pri pokojnej plavbe vyvažovalo na drôtený obojok, ktorý bol zapravený do dreva okolo rukoväte. Vpredu boli dve veslá, ktoré kormidloval druhý predník, alebo tzv. bočník. Aby sa pltníci chránili pred premočením nôh, predný aj zadný pltník stáli na drevenej podložke, ktorá ich chránila pred prenikajúcou vodou. Hlavní predníci oboch plťí vedeli, že diaľkový transport si vyžaduje osobitnú pozornosť. Preto obaja pozorne kontrolovali aj kolibu, ktorú mal každý zväzok. Koliba sa stavala na prednej časti zväzku. Mohla mať len takú výšku, aby predný pltník sa mohol dorozumieť so zadným pltníkom. Spolupráca pltníkov na rozbúrenej rýchlej vode bola veľmi dôležitá. Otvor koliby bol v smere plavby. Pred otvorom koliby bolo ohnisko. Za dažďov sa nad ohnisko postavila strieška. V kolibe uskladňovali kuchynský riad, oblečenie, ale hlavne slúžila ako komora na stravu, solenú baraninu, múku, zemiaky, soľ a nevyhnutnú krpku s pálenkou. Ostatný tovar na oboch zväzkoch bol uskladnený po celej dĺžke zväzku. Kusy brvien, dosky rôznych rozmerov, hranoly boli poukladané tak, aby bola vytvorená ulička, ktorou sa dalo prejsť. Osobitnú ochranu a zakrytie si vyžiadali spracované kožušiny zvierat od garbiarov. Samotná práca garbiara bola veľmi náročná a opracovanie kože si žiadalo veľkú profesionalitu, aby celistvý kus po spracovaní sa zachoval bez porušenia. Práve Mikulášski garbiari boli vysoko oceňovaní v celej Európe. V Kraľovanoch ešte budú brať od Oravských pltníkov keramiku, košíkársku

výrobky, plátno modrotlače a soľ z Jablonky. Pozorne skontrolovali aj pováľky (hranoly), na ktorých bol tovar poskladaný, aby sa nenavlhčil.

Po dôkladnej prehliadke zväzkov Komanický s Brezinom s uspokojením čakali na svoju posádku, ale ešte okolo šiestej hodine ráno príde skupina váľáčov. Váľáči mali ťažkú a nebezpečnú robotu. Obchodníci s drevom sa nepostarali ani o najprimitívnejšie bezpečnostné opatrenia. Práca na plťovisku začínala o šiestej hodine ráno a končila až pred večerom o 19. hodine. V letnom období chlapi pracovali až do 21. hodiny. Pracovné náradie si váľáči nosievali z domu. Pltníci ich práci dôverovali a sami sa mohli lepšie pripraviť na let plťí. Pred letom na plti sa musel pltník patrične vystrojiť. Na nohách mali obuté krpce ovinuté okolo lýtok, remennými návlekmi. Krpce sa vyrábali z bravčovej alebo hovädzej kože. Nohy im chránili úzke nohavice z domáceho ovčieho súkna. Ľanová košeľa, ktorú zakrýval kamizol, krátky kožuštek bez rukávov a pyšne sa ukazujúci valaský klobúk. Cez plece mali pltníci prehodenú kapsu ušitú z domáceho konopného plátna, kde mali ukrytú rezervnú košeľu a chlieb. Okolo pása mali zapnutý kožený opasok a v nich podľa potreby ukrytú zapekačku, kresadlo, nožík, tabak ale aj peniaze. Pracovné nástroje sekera, nebožiec,⁴ kolíky, húžvy,⁵ náperok, laná, boli prirodzenou súčasťou každého pltníka na vode.

Komanický sa predsa len v niečom mýlil. Na plťovisko neprišli váľáči, ale po piatej hodine prišli prví pltníci. Akoby náhodou bok po boku išla Zuzka Brezinová, mladá 17-ročná dcéra predného pltníka druhého zväzku, v sprievode mladého muža. Dievčina mala štíhlu stredne vysokú postavu, s gaštanovými vlasmi po ramená. Z diaľky bolo vidieť jej príjemný milý úsmev, doplnený hlbokými modrými očami. Vedľa nej kráčal vysoký mladý muž s mohutnými ramenami. Krátke hnedé vlasy pod ktorými bolo vysoké hnedé obočie, s úprimnými hnedými očami. Chlapec, alebo mladý chlap sa volal Vladimír. Bol to syn faktora Komanického. Tesne za nimi išla dvojica chlapov. S prvým sme sa už stretli, bol to učiteľ Jozef Klemens, ktorého Komanický rád zobral do svojej partie. Jeho spolu kráčajúci bol najstarší pltník, už sedemdesiat ročný skúsený pltník Šuňava. Bol to najskúsenejší aktívny pltník vo Vrbici a širokom okolí. Napriek vysokému veku bol stále plný sily. Šuňava bol nižšej chudej postavy a pltnícke oblečenie mierne na ňom viselo. Akoby trocha komická postava predurčovala tohto

---

⁴ nebožiec – nástroj na vŕtanie dier do dreva.

⁵ húžva – skrútený prút prispôsobený na viazanie.

skúseného pltníka ostrieľaného životom uľahčovať ľuďom život, svojim humorom. Ľuboš Šuňava bol známy vtipkár a humor si vedel zachovať aj v ťažkých etapách života. Keď ho niečo vyviedlo z rovnováhy, nezabudol povedať svoju obľúbenú nadávku „hrom do stromu, čerta diabla tvojho.“ Veľakrát keď bola možnosť, tak spolu so svojou nadávkou si sadol. Pltníci sa navzájom pozdravili a každý si šiel svoj jednoduchý výstroj uložiť na plť. Chlapi a dievča boli s platom 18 zlatých pre každého celkom spokojní. Včera ich hlavný faktor, ako býva zvykom, oboznámil s podmienkami plavby a ponúkol ich oldomášom. Nálada pred prvým letom plte bola veselá, aj keď určitá nervozita tam bola. Ani sa nenazdali a pred siedmou hodinou ráno prišli po váľáčoch na plťovisko rodiny pltníkov. Zhromaždila sa celá obec, aj zvedavci z okolitých dedín. Zvedavý dav ľudí stál popri celej pltnici. Málokto si nechal túto slávnú chvíľu ujsť. Na pltnici viala zástava svätého Klimenta, patróna pltníkov. Kňaz pokropil zväzky plťí, požehnal pltníkov, ktorým zároveň odovzdal v hlinenej krpke svätenú vodu na bezpečnú plavbu a šťastný návrat. V tejto dojemnej chvíli aj Komanickému sa slzami zaliali oči. Sám najlepšie vedel, že toto nebude obyčajná dobrodružná plavba, ako tie pred ňou. Brezina sa s láskou a hrdosťou pozrel na svoju dcéru a začal si v duchu vyčítať, či urobil správne, že ju zobral na plavbu. Ale jeho dcéra a syn Komanického si ešte detskou ľahostajnosťou nebezpečenstvo prvej jarnej plavby na jar 1848, v plnej zodpovednosti neuvedomovali. Učiteľ Jozef Klemens ako pravý pedagóg sa usmieval na svoje deti zo školy. Tie mu šibalským úsmevom kývali aj počas kázne Vrbického kňaza. Len starý Šuňava ostal verný svojej povesti:

„Hrom do stromu, čerta diabla tvojho.“ dojatý sa oprel o kolibu na plti.

Po pokropení oboch zväzkov svätou vodou a požehnaní pltníkov sa ešte rodiny spolu pohostili. Ženy z obrúskov vytiahli bryndzové alebo tvarohové pirohy, či kapustníky. Komanický ako správny faktor ponalieval zriedený špiritus a pripili si na šťastnú cestu. Zvyšky jedla podľa zvyku vysypali do Váhu, aby si udobrili „vodných duchov.“ Nakoniec nastala tá pravá chvíľa. Chlapi a dievča vyskočili na zväzky. Na prvom zväzku ako predník a faktor celej výpravy sa predného vesla chytil Komanický. Zadný pltník jeho syn už bol pri zadnom vesle a učiteľ ako bočník a druhý predník, bol pripravený plť odraziť od brehu. Pre bezpečnosť zrazenia plťí, prvý zväzok vypláva s miernym náskokom pred druhým zväzkom. Tam úlohu predníka má Brezina, zadník je jeho dcéra a bočník alebo druhý predník starý Šuňava. Čakali na posledný pltnický zvyk. Mladé slobodné dievčatá prišli na koniec pripravených zväzkov a do Váhu hodili posvätený veniec nahlas hovoriac:

„Brezový venček, netop sa, milý môj drahý, pltníček švárny, vráť že sa!“

Hlučný šum, ktorý nastal, len s dramtizoval začiatok prvej plavby. S krikom a plačom sa lúčili manželky so svojimi mužmi a deťmi. Uvedomovali si, keby sa živiteľ rodiny domov už nikdy nevrátil, ako by to zmenilo už tak ťažký život ich rodín. Váh divoko hučal, akoby na začiatku cesty chcel ukázať, kto je tu pán. V tejto napätej atmosfére faktor Komanický krikom zavelil, aby prekričal dav ľudí na brehu pltnice.

„Odbíjať!“

Učiteľ Klemens od zabitých klinov uvoľnil plť. Žrdou ju odstrkoval od brehu a tá sa opatrne obracala na vode. Mierne sa zakývala a predník vyviedol plť na vrkoč vody. Vrkoč vody, stred alebo hrebeň rieky, po ktorom bola plavba najbezpečnejšia, ale aj najrýchlejšia. Posledné pozdravy a plač rodinných príslušníkov pomaly zanikal vo vetre na otvorenej hladine a hučiacej divej vody rieky Váh. Rieky, ktorá už toľko pltníkov usmrtila a predsa dávala život a prácu ľuďom, ktorý obývali jej brehy. Komanický sa opatrne obzrel za seba a uspokojením zbadal, že aj druhý 40 metrový zväzok predník Brezina úspešne odbil a vyviedol na vrkoč vody. Za niekoľko minút stratili plťovisko z dohľadu a už sa môžu spoliehať len na seba. Plte veselo leteli po hladine Váhu.

Bolo chladné jarné ráno, hrebeň rieky ich rýchlo poháňal dolu prúdom. Jarná, snežná voda sa nadúvala, robila vysoké vlny a veľkou silou narážala do zväzkov. Komanický pevne, ale nie křčovito držal veslo, pokrikujúc na učiteľa, ktorý stál pri druhom vesle vedľa neho.

„Besnejú tie vlny. Na môj dušu sú ako besné!“

„Nepáčíme sa im faktor! Váh si zvykol cez zimné obdobie na slobodu. Nechce, aby ho niekto ovládol! Chce vládnuť sám!“ prekrikoval zúrivé vlnobitie učiteľ Klemens.

Burácajúce vlny sa prevaľovali cez palubu. Predníci stáli na prove plte na drevenej podložke. Ale ani podložka ani krpce na nohách nezabránili, aby necítili chlad studenej jarnej vody. Zväzok sa držal zodpovedne na vrkoči vody. Ako poslušný psík sa 40 metrová plť plavila po rýchlej vode ovládaná liptovskými pltníkmi.

Šťastne preplávali aj prvú ostrejšiu zákrutu za Liptovským Svätým Mikulášom. Zdalo sa, že zväzkom nič nebráni pokojnému letu do prvého plťoviska v Kraľovanoch, kde prenocujú. Ale rieka je nevyspytateľná. Po hodinovom pomerne pokojnom letu plťí, sa rieka ukázala vo svojej horšej stránke.

„Strom!“ zbadal za zákrutou prekážku učiteľ Klemens. Nebezpečnú prekážku spozoroval prvý. So žrdinou bol pripravený odtláčať plávajúci kmeň stromu.

„Váľaj zadok!“ faktor Komanický hodil rukou. Vietor na otvorenej vode a hučanie vody zabraňovalo sa dorozumieť so zadníkom. Ale pozorný Komanického syn zbadal otcov signál rukou, vedel, že má plť odťahovať veslom oboma rukami. Musel veslo poriadne pritiahnuť a donútiť zväzok obísť prekážku. Učiteľ so žrdinou odtláčal mohutný kmeň stromu a Komanický odťahoval veslom.

„Po prednej strane odtláčaj! Je tam menší prúd, skôr ho posunieš!“

„Snažím sa, ale prúd ho stále posúva ku nám!“

„ Musíš Jozef , rozbije nám plť, voda je moc rýchla!“

Ale penivá masa vody poháňaná silným jarným vetrom nedávala učiteľovi Klemensovi šancu. Ten s vypätím všetkých síl sa snažil široký ťažký kmeň stromu odtlačiť od plte. Cítil, ako ho zalieva pot.

„Pane bože! Vari je to koniec cesty, ktorá ani nezačala? Ak skončia vo vode, čo bude sa s nimi robiť?“ Búrlivá voda by ich strhla a penivá krúťňava by ich oplieskala o spodné skaly dna Váhu. Faktor sa priam zavesil o veslo a snažila sa skrútiť zväzok. Už sa zdalo, že sa im podarí dostať od vrkoča vody plť a odtlačiť kmeň, keď začalo zväzok priečiť. Obrovská váha naloženého 40 metrového zväzku, sa na chvíľu prestala ovládať.

„Kieho čerta tam robíš! Chceš nás zabiť!“ zreval na syna otec.

„Priečime sa! Pádluj veslom, pádluj!“ zadný Vladko Komanický s hrôzou zistil, že sa mu zaseklo veslo. Všetko sa zbehlo tak rýchlo.

„Veslo! Veslo!“ kričal a snažil sa otcovi vysvetliť, prečo sa prieči plť. Jeho hlas zanikol vo vzdúvajúcej sa vode, ktorá čoraz väčšou silou narážala na plť, čím viac sa priečila.

„Pádluj a odťahuj! Chlapče odťahuj!“ hlas predníka zanikol podobne ako synov hlas, vo vetre a hukote vody. Zväzok sa pomaly, ale nebezpečne priečil. Celý vyšiel z vrkoča vody a približoval sa ku ľavému brehu. Faktor Komanický zbledol na smrť. Rýchlosť zväzku mierne klesla, ale skúsený pltník vedel, že sa blíži pravý meander. Odchýlka toku Váhu do pravého mierneho oblúka. Ak ich bude zanášať na ľavý breh, zväzok neustoja.

Predník Brezina na druhom zväzku pevne držal veslo spolu so starým Šuňavom. Obaja cítili chlad od vody a drsný jarný vetrík. Zväzok veselo letel po vrkoči vody a bezpečnej vzdialenosti od prvého zväzku si prvý let celkom užívali. Akoby sa na chvíľu vytratila nervozita a zodpovednosť za náklad plte.

„Ej, ale si ty pľuha!“ nadával Šuňava na studenú vážsku vodu, ktorá mu vystrekla rovno do tváre. Rukávom pravej ruky si utrel tvár.

„Keby moja stará vedela, že už mám mokrý rukáv. Už by mi vravela, ty somár starý, či sa rukávom voda a sople utierajú?“

„No, sople možno nie, ale tá voda?“ Šuňava si sám odpovedal.

Brezina sa pousmial a obrátil hlavu ku svojej dcére ku zadnému kormidlu.

„Si hrdý na svoju dcéru, je šikovný zadník. Vyrovná sa nejednému chlapovi.“ pousmial sa starý pltník, ktorý si všimol Brezinov otcovský pohľad ku dcére.

„Len je trocha smutná. No nečudujem sa, keď mi tu dvaja trkoceme a ona sama. Ale už aj ju choď rozveseliť!“ Šuňava pošuchol Brezinu.

„Ja som hlavný predník. Nemôžem.“

„Ale ty predník. Ja som starý pltník a predníka som robil celý život.“

„Je začiatok plavby. Povinnosťou predníka je starať sa o svojich ľuďoch, zmierniť odlúčenie od rodiny.“ Šuňava si musel znova rukávom utrieť tvár, lebo zväzok vletel do vĺn rieky a nabral na seba búriacu vodu.

„Ty pľuha!“

Brezina sa poďakoval, kormidlovanie prenechal starému skúsenému pltníkovi a opatrne obišiel kolibu a uličkou pomedzi náklad šiel k dcére Zuzanke. Zuzka Brezinová zodpovedne držala zadné veslo a napomáhala udržať zväzok rovno na hrebeni rieky.

Šuňava osamel a pevnou rukou skúseného pltníka viedol zväzok po rieke a sám pre seba si rozprával:

„Odlúčenie od rodiny. Zuzanka svoje odlúčenie má na prednom zväzku. Myslím, že sa volá Vladko.“

Skúsené starecké oko lásku dvoch mladých ľudí hneď zbadalo. Veslo si vo vodnej hladine veselo poskakovalo, akoby sa hralo s vlnami rieky a boli tí najlepší kamaráti. Cítil ako mu brní ruka, ktorá napriek vysokému veku na pltníka, bola stále citlivá a vedela aj podľa pohybu vesla vo vode, či sa veslo s vodou hrá alebo hnevá. Trocha horšie na tom už boli oči. Bol by zbadal, že ich zväzok sa približuje ku zväzku faktora Komanického. Bolo prirodzené, že vzdialenosť sa menila od zväzkov priebežne, ale ešte pred pár rokmi, by starý pltník neprehliadol, že vzdialenosť medzi zväzkami za určitý čas sa priblížila viac, ako je bežný rozdiel. Zatiaľ si spokojne držal veslo vo svojich dlaniach a bezpečne kormidloval plť po rýchlej vode. Voda neustále drzo narážala na boky zväzku plte, silným hukotom svojich príbojov akoby chcela

nastrašiť pltníkov a odradiť ich od ďalšieho letu po jej hladine. Nahnevaná a urazená, že si nik od nej nepýtal povolenie využívať jej služby. Ale starý pltník si na náladu rieky už dávno zvykol. Skúsené oči pltníka zabúdili pred seba na prvý zväzok pred ním. Vzdialenosť plti sa za pár sekúnd skrátila o pár metrov, ktoré stačili, aby Šuňava zbadal, že zväzok pred ním stráca stabilitu. Snažil sa zaostriť zrak najlepšie ako vedel. Šuňava pochopil, že zväzok sa začína priečiť. Nevedel príčinu, ale vedel, že je zle. Pokiaľ by sa zväzok spriečil, narazia do neho. Následky by boli hrozivé. Pohybom ruky a krikom sa snažil upozorniť na seba Brezina. Brezina, skúsený pltník, neustále bol otočený na provu plte. Okamžite zbadal pokyn Šuňavu a rýchlo išiel za starým pltníkom.

„Čo sa stalo?“

Šuňava len kývol hlavou a ukázal pred seba, držiac veslo pevne v oboch rukách. Brezina sa chytil, druhého vesla a uvidel prvý zväzok.

„Vyšli z vrkoča rieky. Niečo sa vpredu muselo stať. Možno nečakaná prekážka, keď sa rozhodli vyhnúť z hrebeňa,“ uvažoval nahlas Brezina.

„Problém je, že sa prieči. Narazíme do nich! Ideme pribíjať? spýtal sa starý pltník.

„Počkaj ešte, neunáhlime sa. Skúsime sa priblížiť.“ Brezina sa otočil k dcére a dal jej rukami znamenie, aby dávala pozor, že sa vpredu niečo deje. Druhý zväzok na hlavnom prúde sa približoval k prvej plti a zbadali Vladka Komanického, ako sa snaží veslom pádlovať. Opieral sa o veslo, priam s ním zápasil. Videli, že z nejakého dôvodu veslo stálo na mieste. Ani sa nepohlo. Bolo im jasné, že sa veslo zaseklo. Brezina sa snažil dať dlane pred seba a vytvoriť akúsi trúbu, aby jeho hlas bolo lepšie počuť.

„Čo sa robí! Prečo ste vyšli z hrebeňa?“ Ale bolo to márne. Burácajúca voda a vietor na otvorenej vode nedovolili, aby sa Brezina mohol rozprávať so zadníkom na vedúcom zväzku. Ich plť sa nebezpečne približovala k vedúcemu zväzku.

„Ideme pribíjať?“ zopakoval otázku starý Šuňava. Vedel, ak sa omeškajú ukotviť, ťažký veľký zväzok v dravej vode nezvládnu. Narazia sa navzájom.

„Pribíjať na tomto mieste je pre nás riziko.“ povedal nahlas Brezina, ale to starý pltník dobre vedel.

„Pozri!“ skríkol Brezina a ukázal rukou dopredu.

„Učiteľ sa snaží niečo od plte odradiť. Je to strom, veľký strom. Chceli sa dostať povedľa hlavného hrebeňa a vyhnúť zrážke!“

„A pritom sa im zaseklo veslo.“ doplnil ho Šuňava.

„Presne tak, mladý sa snaží, ale zväzok sa pomaly prieči. Pozri, učiteľ už vzdal súboj odtlačania stromu. Snaží sa pomôcť pohnúť so zadným kormidlom mladému Komanickému.“ Obaja skúsení pltníci s údivom sledovali kamarátov, ako bojujú s nevôľou osudu. Vedeli, že nebojujú len o náklad, ale o holý život. A to za humnom rodnej dediny. Osud vie byť niekedy veľmi tvrdý. Brezina s plťou sa nebezpečne približoval, k vedúcemu zväzku. Hlavný predník sa musel rozhodnúť. Ak bude pribíjať na tomto mieste, môže sa sám dostať do problémov. Voda bola divoká a breh nevhodný na pristátie. Ak sa rozhodne neskoro a predná plť sa s prieči, narazia. Aby to bolo ešte zložitejšie, blížil sa ďalší pravotočivý meander. Za jej zákrutou sa rieka zužovala do mierneho lievika a naberala ešte väčšiu rýchlosť.

„Pribíjať?“ zopakoval tretí raz otázku Šuňava, ktorý vedel, o akých možnostiach uvažuje Brezina. Svojou otázkou vlastne povedal svoj názor na menšie nebezpečenstvo. Brezina už chcel dať príkaz na pribíjanie, keď vo vode za predným zväzkom niečo zbadal. Bolo to rovno nad zadným veslom prednej plte. Upozornil na to Šuňavu.

„Máš pravdu, Ľudo. Nejaká naplavená usadenina na rieke sa im usadil rovno na zadnom vesle.“ To nie je usadenina, márnosť šedivá, to je utopená zver. Diviak!“ skričal prekvapený Brezina.

„A rovno za veslom na takom mieste, že z prednej plte ho nevidno. Zavesený nad veslom, ale pod mútnou vodou.“ zbadal ho aj starý pltník. Priblížime sa, musíme ich upozorniť. Starý Šuňava zabudol na pribíjanie a riskovali náraz plť, len aby zachránili kamarátov. Utopený diviak visel na vesle tak nešťastne, že nešlo veslom stále pohnúť.

Brezina zobral položenú žrd' na kope dosák na plti. Snažil sa upútať pohľad zadníka aj učiteľa, aby im palicou ukázal v smere vesla, kde je problém. Čas sa krátil, predná plť sa znova nebezpečne priečila.

Faktor Komanický zúrivo bojoval so stabilitou plte, ale dorážajúci strom a nefunkčné veslo mu bránili vyrovnať zväzok. Pochopil, že sa niečo stali so zadným veslom. Zväzok plte neúprosne vrážal do peniacej vody a naberal ju na svoju prednú časť provy. Učiteľ s Vladkom Komanickým sa snažili točiť veslom. Trocha povolilo, plť sa mierne vyrovnala ale bolo to stále málo. Učiteľ zbadal približujúci sa druhý zväzok.

„Čo sú slepí! Narazia do nás!“ Musia vidieť predsa, že máme problém.“ Klemens sa postavil a zakýval im, aby išli na slabšiu vodu, alebo nech pribíjajú.

„Niečo nám chcú povedať!“ Vladko Komanický uvidel Brezinu dávať znamenie.

„Čo nám to ukazuje? Nerozumiem, čo nám chce povedať.“ nechápal učiteľ signálu z druhého zväzku.

„Ukazujú nám na veslo, stále nám ukazujú veslo!“ Ale to mi do šľaka vieme, že je seknuté.“ kričal Komanického syn, ale od namáhania a studeného vetra nemohol rozprávať, lebo mu to bralo sily.

„Vieme, že je seknuté, ale oni možno zozadu vidia viac, ako my tu spredu.“ učiteľ sa nebezpečne nahol nad vodu. Pozorne sa díval nad hladinu a po prívale veľkej vlny zbadal mŕtvu zver, ktorú voda odkryla.

„Pozri sa, zver, utopená zver na našom vesle! Pod mútnou dravo tečúcou vodou, si ju vôbec nevšimli. Klemens rýchlo bral do ruky dlhú žrdinu, ktorá stále bola po ruke a pripravená na odtlačanie u každého vesla.

„Utop viac veslo!“ Vladimír celou silou podvihol veslo na plti, pokiaľ mu to dovolilo jeho upevnenie. Učiteľ sa snažil celou silou utopenú zver zhodiť z vesla.

„Pádluj s veslom!“ Klemens využil prúd vody a celou silou odtlačil utopeného diviaka, ktorého rýchla voda rýchlo zobrala so sebou a diviak sa stratil jej hĺbinách.

Vedúci zväzok sa začal vyrovnávať. Učiteľ so žrdinou rýchlo začal odtláčať kmeň stromu, ktorý neustále narážal do boku plte. Blížil sa pravotočivý oblúk. Ale patrón pltníkov svätý Kliment, nad zväzkom dával pozor. Kmeň stromu zobral prúd rieky na druhú stranu a zväzok rýchlo, ale ustálene letel do oblúka rieky.

Skúsený Brezina dal signál dcére, aby stočila veslom a zišli s hrebeňa vody. Znížili tak rýchlosť a zároveň sa vyhli polámanému vodou unášajúcemu stromu. Utopeného diviaka už viac nezbadali. Brezina stál vedľa starého Šuňavu a kormidlujúc veslami a leteli do oblúka rieky za prvým vedúcim zväzkom. Obaja vedeli, že pri najbližšom vhodnom mieste sa faktor bude snažiť pribíjať, aby skontroloval náklad. Zároveň sa vyskúša aj posádka plti a ich spolupráca pri pribíjaní.

„To nás rieka skúša. Či sme na ňu pripravení.“ zahundral si starý pltník.

„Beťára tvojho! Celý život sme na niečo pripravení. Raz na nevyspytateľnú rieku, druhý raz na neúrodu, inokedy na smršť vetra a dažďa. O chudobe a chorobe ani nevravím.“ Šuňava sa zadíval niekde ďaleko pred seba.

„Ale na toho kanca, by som nebol pripravený. Zavesiť sa na veslo a nechať sa utopený unášať a zapríčiniť skoro smrť pltníkov, tak to môže naozaj len sviňa.“

Napriek vážnej situácií, ktorá sa odohrala sa Brezina musel usmiať. Starý Šuňava vedel vybrať tie správne slová a svojím neopísateľným humorom aj trocha odľahčiť situáciu, ktorá ale mohla skončiť veľkou drámou. Znova sa ukázala šikovnosť, odhodlanosť a spolupráca liptovských pltníkov. Obyčajný kmeň stromu, utopená zver, súhra náhod, ktorá mohla skončiť veľmi tragicky. Ich práca, je veľmi nebezpečná. To ešte na nich čakajú nebezpečné víry, vyvolané nánosmi. Nebezpečné zákruty, pevné flyšové vrstvy, ktoré volali hrable, vyčnievajúce skaly, nebezpečné prúdy, ktoré menia svoj smer. Laná pre kompy, natiiahnuté ponad vodu, vodné mlyny, lúpežné prepady. Známe skaly Margita a Besná, ktoré si vyžiadali veľa obetí pltníkov. Mnoho ďalších nebezpečenstiev a Brezina na mieste zadníka, má vlastnú dcéru. A ten prekliaty tajný náklad. Nech sa dozvedia úrady, čo vezú, ani nemyslieť. Keby sa vedúci zväzok rozbil, na náklad by sa prišlo. Ten istý náklad je tajne uložený aj na zväzku, ktorý má na starosti Komanický. A cesta domov? To je veľakrát ďalšie veľké dobrodružstvo. Brezina sa pozrel na starého pltníka.

„Čo myslíš, je povolanie pltníka ešte niekde vo svete? Alebo len my sme takí blázni?“

„To neviem. Drevo sa určite zväža aj inde. Ale akým spôsobom, to neviem. Viem len to, že Váh je len náš.“

Slová starého pltníka len dokazovali lásku k svojmu remeslu, ale lásku aj k rieke, ktorá ho živila. Ošľahaná tvár vetrom, dažďom, mocné ruky od vesla, ale aj prácou na poli, to všetko charakterizovalo tohto nevysokého chudého muža. Nebol to síce námorník, neprešiel celý svet, ale byť pltníkom bolo nebezpečné povolanie. Brezina tisíckrát tohto muža videl a predsa po tejto príhode ho chytila akási ľútosť. Nahlas povedal.

„ Za chvíľu sa bude dať pribíjať. Za Dechtármi je miesta pre oba zväzky.“ Šuňava prikývol.

„Tiež si myslím, že si Komanický vyberie to miesto. Viem si predstaviť jeho strach, ktorý prežíval. Zodpovednosť za plť, ľudí a vzadu syn.“

A to v to strese a rýchlych udalosti si ani jeden s pltníkov nevšimol mladú Zuzanku a jej strach o svoju tajnú lásku, mladého pltníka Vladka Komanického. Srdiečko jej silno strachom búchalo a nenápadne jej vyšla slzička. Ale svoju prácu si statočne plnila a napomáhala kormidlovať zväzok podľa povelov jej otca.

„Pribíjať!“

Brezina sa pozrel na dcéru aby sa pripravila na kotvenie plte. Pribíjanie plťí a zväzkov si vyžadovalo skúsenosť a súhru medzi predným pltníkom a zadným pltníkom. Systém pribíjania je rôzny a záleží na okolnosti ale prešiel aj určitým vývojom. Jednoduchý starý spôsob je

vyhliadnuť si plytký breh a letiacu plť nechať vybehnúť. Ale pri zväzku by to bolo riziko, lebo zväzok je veľmi ťažký, aby ho vrátili ho späť do vody. Brezina sa chystal kotviť pomocou svorov. Svory sa robili z mladej liesky, ktorú zaparili nad plameňom a dobre odmäknutú skrúcali na konci na oko. Svory boli zvyčajne veľké asi päť metrov a cez oko sa navliekol špárik (kolík) a vbil sa do zeme. Brezina sa pripravoval na kotvenie.

„Váľaj zadok Zuzanka! zakričal na dcéru.

V reči pltníkov to znamenalo, silne zaberat' zadným veslom. Brezina vymanévroval predok zväzku k brehu, Šuňava so Zuzankou vyskočili na zem a špárik vbili do zeme. Plť sa pomaly obrátila a ostala pri brehu čupieť. Poistili ju ešte jedným svorom a kolíkom. Bola to profesionálna ukážka ukotvenia zväzku, keď zastal asi 5 metrov za vedúcim zväzkom faktora Komanického. Pltníci zoskočili s plťou a navzájom sa vyobímali, akoby sa nevideli dlhú dobu. Ale to pochopia len ľudia, ktorí bojovali o život a navzájom si dôverovali a pomáhali. Mladý Vladko sa okamžite rozbehol za Zuzanou. Nesmelo pred druhými pltníkmi sa jemne na seba pritisli.

„Veľmi som sa o teba bála.“ povedala Zuzanka držiac ho za ruku.

„Prišlo to veľmi nečakane. Bola chvíľa keď som si myslel, že sa z toho nedostaneme.“ Úprimne povedal Jozef. Zuzka ho chytila rukou za hrud'

„Ešte ti teraz búcha srdce, ty môj hrdina.“

„Srdce mi naozaj bije, ale neviem či to bude z vody alebo z teba Zuzanka.“ zaľúbene, ale pravdivo povedal Jozef.

Faktor Komanický medzitým, aby sa čo najmenej zdržovali prehliadol náklad zväzku ako aj samotný zväzok. Spolu s učiteľom nenašli poškodený, ani uvoľnený náklad. Aj samotná plť statočne odolala tlaku veľkého kmeňa a prúdu vody, ktorý na ňu neustále tlačil. Keď si už mysleli, že všetko je v poriadku učiteľ ustarostene vyšiel z koliby ich plte.

„Predsa je tu škoda.“

V ruke držal krpku so špiritusom, ktorý sprasknutej krpky po kvapkách vytekal.

„To sa dá rýchlo napraviť.“ povedal Brezina a za dve minúty doniesol krpku svätenej vody, ktorú im dal kňaz. Ostrieľaní chlapi nevelmi verili na ochrannú pomoc svätenej vody, mnohí pltníci si krpku svätenej vody v najbližšej krčme naplnili špiritusom.

„Otec, to sa nepatrí!“ okríkla Zuzanka svojho otca. Sama neverila silu posvätenej vody, ale pre ňu to bol hriech vyliať svätenú vodu do Váhu.

„Dievča moje.“ starý pltník Šuňava sa šibalsky pousmial.

„Verím nášho Pána, snažím sa celý život dodržiavať desať Božích prikázaní.“

„Mám už na chrbte sedem krížikov a veľa skúseností. Vravím ti dievča, keď ma počas letu plťí rozbolelo brucho, alebo prišiel studený príboj vln, ľadová voda, hmla, sychravý dážď a mnoho iných rozmarov počasia ma prekvapilo, špiritus pomohol proti bolesti. Keď som sa zranil, vydezinfikoval som si ním ranu, keď bola zima, zohrial ma špiritus. Svätená voda od kňaza, by mi bola na nič.“

Zuzanka sa snažila síce niečo na obranu povedať, ale jej druhé ja uznalo, že starý pltník, tento „morský vlk pltníctva na Váhu“ má pravdu. Preto bolo rozhodnuté, chlapi preliali špiritus do krpky a bezpečne uložili do koliby na plti. Faktor sa zadíval na oblohu a na tečúcu vodu Váhu.

„O hodinu bude poludnie. Bolo by dobré, keby sme najneskoršie hodinu popoludní boli v Ružomberku. Naobedujeme a pokúsime sa do zotmenia prísť do Kralovian. Tam na hlavnom plťovisku prespíme a preberieme tovar od oravských pltníkov. Využime slnko na oblohe, nech nás jeho lúče trochu zohrejú, pokiaľ bude vysoko.“

„Ideme chlapi, odbíjať!“

Pltníci naskákali na svoje zväzky, vytiahli kotviace laná vyrobené z mladej liesky, do pevných rúk zobrali veslo a nastavili ho doprava pre dobrý let. Vedúci zväzok vyletel na vrkoč vody. V bezpečnej vzdialenosti za vedúcim zväzkom sa zaradil aj druhý zväzok a spolu leteli po strede rieky. Zdá sa, že dnešná plavba už bude pokojná. Bol začiatok marca, slniečko začínalo silnejšie svietiť a jeho slnečné lúče pred obedom začali príjemne hriať. Pri brehoch rieky stále bola nesúvislá vrstva snehu, ale jar už zreteľne ukazovala svoj čas. Čajky veselo poletovali a zháňali potravu. Ozývali sa, dávali o sebe vedieť ostrým hlasom. Ich smelosť vychádzala z blízkej kolónie ich hniezda. Zachmúrená zimná krajina sa menila na prekrásnu životom prebúdajúcu jar. Slnečné lúče sa odrážali od vodnej hladiny a hlavne na miestach, kde bol vodný prúd pomalší. Aj ranný vietor trochu utíchol, akoby si chcel oddýchnuť od ranného šantenia. Veľká trstová tráva popri brehu sa odvážne dvíhala na hor, spod snehu ktorý ju zavalil. Nad vodou hrdo vyčnievajúce vrby ovešané na konároch žltými jahňadami, previsujúce nad vodou. Bolo vidno už aj prvé jarné kvety, ktorým hlavičky sa nesmelo predierali cez snehovú perinu. Spod prikrývky starých listov bolo vidieť nové výhonky zelenej trávy. Blížil sa obed a vo vzduchu bolo cítiť teplý jarný vetrík, ktorý príjemne ohrieval pltníkov. Ale romantiku prírody prerušila hlučná skupina detí. Na brehu rieky stála skupina cigánčat, ktorá žobrala potraviny od pltníkov, alebo aspoň klátiky alebo kresanice⁶.

---

⁶ kresanica – väčšia odpadová trieska